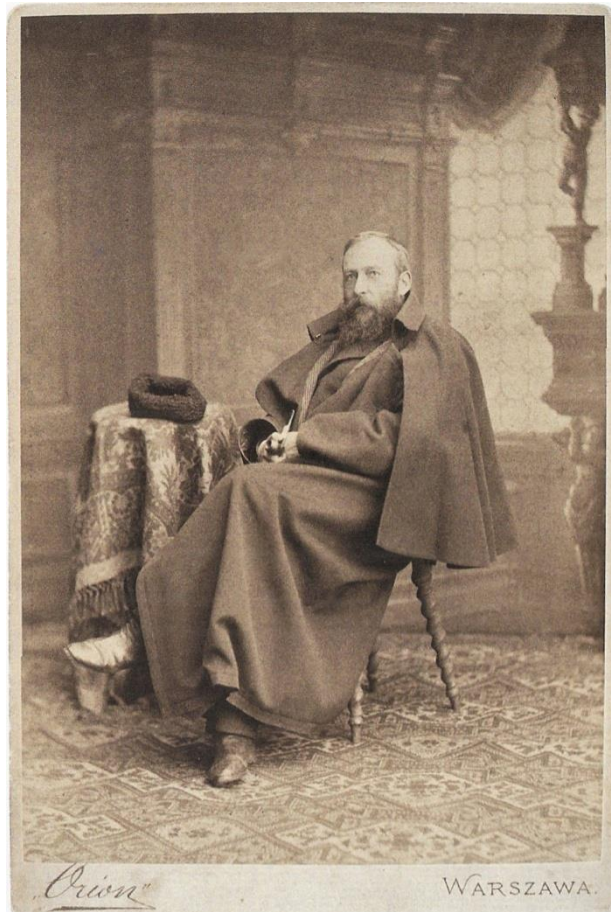

2 godziny, a więc wtorek i środa

Temat: Do czego służy spójnik? Zdanie pojedyncze i zdanie złożone.

1. Zerknij, proszę, do zeszytu i przypomnij sobie, czym różni się zdanie od równoważnika zdania.
2. Dzisiejsze ćwiczenia z podręcznika są związane z obrazem malarza Józefa Chełmońskiego. Żył w latach 1849-1914. Był doskonałym malarzem koni.

A oto jeden z najsłynniejszych obrazów Chełmońskiego.

J. Chełmoński, *Babie lato*, 1875, Muzeum Narodowe w Warszawie

Sławę przyniosły Chełmońskiemu rozpędzone *Czwórki* i *Trójki*.

J. Chełmoński, *Czwórka*, 1881 r., Muzeum Narodowe w Krakowie

3. Spróbuj wykonać ustnie ćw. 1 str. 346. (Rozwiązania wszystkich ćwiczeń są pod lekcją, a więc od razu będziesz mogła/mógł sprawdzić rozwiązanie.)
4. Wykonaj pisemnie ćw. 2 str. 346.
5. Użyte w ćwiczeniu do połączenia par zdań wyrazy to SPÓJNIKI.

SPÓJNIKI to część mowy, która służy do łączenia wyrazów w wypowiedzeniach i wypowiedzeń w większe całości. Oprócz tego spójniki informują o relacjach między wyrazami i wypowiedzeniami, które łączą.

Asia **i** Konrad odrobili pracę domową z języka polskiego, **a** potem poszli pograć w piłkę.

spójnik „i” łączy wyrazy
w wypowiedzeniu

spójnik „a” łączy dwa
wypowiedzenia

Spójniki są niesamodzielną częścią mowy, czyli przekazują informację tylko w połączeniu z innymi wyrazami. Spójniki są również częścią mowy nieodmienną (zawsze zachowują tę samą formę).

Wpisz do zeszytu i zapamiętaj!

6. Wykonaj ustnie ćw. 3, a pisemnie 4 str. 347.
7. Spójniki się nie odmieniają, ale musimy pamiętać o tym, przed jakimi spójnikami stawiamy przecinek, a przed jakimi nie stawiamy.

Poprzedza się przecinkiem spójniki: *że, a, ale, lecz, natomiast, jednak, więc, bo, dlatego, ponieważ, żeby, jeżeli, czyli.*

Nie stawia się przecinka przed spójnikami: *i, oraz, ani, albo, lub, bądź.* Wyjątkiem są sytuacje, gdy dany spójnik się powtarza (np. Przyjdzie z mamą **albo** z tatą, **albo** sam.) lub występuje po sformułowaniu lub zdaniu wtrąconym (czyli takim, które podaje dodatkowe informacje), np.

Bardzo lubię książki fantastyczne, zwłaszcza o robotach, **oraz** podróźnicze.

wtrącenie

Nie rozdziela się przecinkiem połączeń: *chyba że, mimo że, pomimo że, podczas gdy, lecz* umieszcza się go przed nimi, np. Przyszedł, **mimo że** rozszalała się burza.

Wpisz do zeszytu i zapamiętaj!

8. Ćwiczenie. Wstaw przecinki. (Wpisz do zeszytu.)
Spóźniłem się pięć minut więc niepotrzebnie robisz z igły widły.
Mama uważała że zapal córki to tylko słomiany ogień.
Albo dalej będziesz się bał własnego cienia albo nie pozwolisz sobie w kaszę dmuchać.
Nie pomogę ci chyba że obiecasz poprawę.

9. Na pewno zauważyłaś/zauważyłeś, że w niektórych zdaniach jest tylko jedno orzeczenie, w niektórych dwa, a czasem więcej.

**Zdanie, które zawiera jedno orzeczenie, nazywamy zdaniem pojedynczym.
Zdanie, które ma więcej niż jedno orzeczenie, nazywamy zdaniem złożonym.**

Wpisz do zeszytu i zapamiętaj!

10. Wykonaj ustnie ćw. 5ab str. 348.

11. Ćwiczenie. Podkreśl orzeczenia i nazwij typ zdania.

Wzór

Zjadłem obiad. zdanie pojedyncze

Wszystko to widziała królowna Różyczka, która postanowiła ratować królestwo. zdanie złożone

Turyści poszli w góry.

Uczniowie byli w kinie, a potem pojechali na obiad.

Jutro napiszę opowiadanie i rozwiążę zadania z matematyki.

Wesoła gromadka przedszkolaków wyruszyła na wycieczkę do lasu.

W zdaniu złożonym granice między zdaniami pojedynczymi mogą być wyznaczone tylko za pomocą przecinków.

Dziś wstałam, zjadłam śniadanie, wyprowadziłam psa.

12. Trzeba się nauczyć rozpoznawać miejsca, w których powinien być przecinek w zdaniu złożonym. Wbrew pozorom nie jest to najtrudniejsze.

Zdanie złożone składa się ze zdań pojedynczych. Te zdania łączą ze sobą spójniki (przed niektórymi stawiamy przecinek) albo oddzielają przecinkami

Gdzie przecinek?

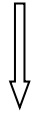

Anna upiekła tort przygotowała lemoniadę i czekała na mamę.

Musimy znaleźć orzeczenia. Będziemy wiedzieć, ile zdań pojedynczych wchodzi w skład zdania złożonego.

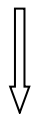

Anna upiekła tort przygotowała lemoniadę i czekała na mamę.

Anna upiekła tort przygotowała lemoniadę i czekała na mamę. 3

zdanie składowe   zdanie składowe   zdanie składowe (po 1 orzeczeniu)

Anna upiekła tort, przygotowała lemoniadę i czekała na mamę. Przed „i” przecinka nie stawiamy.

zdanie składowe   zdanie składowe   zdanie składowe

Wszystko się ułoży z biegiem czasu i naprawdę nie będzie trudne. Trzeba być wytrwałym

13. Pewnie niektórzy pomyślą, że przecinki nie są ważne. Otóż są ważne.

Jedzcie, dzieci!

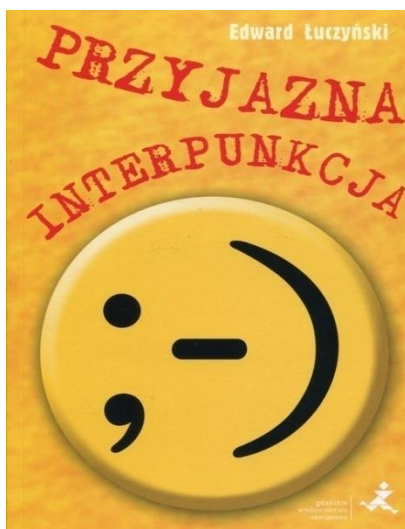
Jedzcie dzieci! ☺

Operować, nie można czekać!

Operować nie można, czekać!

Jest różnica? ☺ Przecinki ratują życie! ☺

Zasad dotyczących stosowania przecinków i innych znaków interpunkcyjnych jest wiele. Znajdziesz je w słowniku ortograficznym. Są również inne publikacje, np.

14. Ćwiczenie. Wstawa przecinki. (Ćw. wpisz do zeszytu.)

Na pewno nie pojadę rowerem ponieważ mam zepsuty hamulec. Brat obiecuje naprawę ale na obietkach się kończy. Myślę że będę musiała poprosić dziadka albo sama naprawię. Mam dwie ręce umiem czytać instrukcje jestem pomyslowa więc na pewno sobie poradzę.

Rozwiązania ćwiczeń

Ćw. 1 str. 346

Czasowniki w formie osobowej: pędzą, podoba się, mamy.

Zdaniami są więc następujące wypowiedzi:

Pędzą jak szalone!
Bardzo mi się podoba.
Mamy w domu podobny.

Pozostałe to równoważniki zdania.

Ćw. 2 str. 346

Artystę fascynowały konie, **więc** często je malował.

Temat ten był bliski Józefowi Chełmońskiemu, **ponieważ** wychował się na wsi

Ćw. 3. Str. 347

Na pierwszym planie widzimy zaprzęg konny. Pędzi wprost na oglądających. Na wozie siedzą dwaj mężczyźni. Jeden z nich popędza konie. Szybka jazda ich nie przeraża. Raczej sprawia im przyjemność.

Ćw. 4 str. 347

Podobały się nam obrazy Józefa Chełmońskiego, więc zachęcimy innych do ich obejrzenia. Znajdziemy informacje o artyście i przygotujemy wystawę na temat jego twórczości.

Ćwiczenie

Spóźniłem się pięć minut, więc niepotrzebnie robisz z igły widły.

Mama uważała, że zapał córki to tylko słomiany ogień.

Albo dalej będziesz się bał własnego cienia, albo nie pozwolisz sobie w kaszę dmuchać.

Nie pomogę ci, chyba że obiecasz poprawę.

Ćwiczenie 5ab str. 348

Miałam wrażenie, że konie na nas wpadną. 2 orzeczenia, czyli zdanie złożone

A mi było zimno. 1 orzeczenie, czyli zdanie pojedyncze

Masz rację. 1 orzeczenie, czyli zdanie pojedyncze.

Kiedy patrzyłem na śnieg, też miałem dreszcze. 2 orzeczenia, czyli zdanie złożone

Ćwiczenie

Turyści poszli w góry. zdanie pojedyncze

Uczniowie byli w kinie, a potem pojechali na obiad. zdanie złożone

Jutro napiszę opowiadanie i rozwiążę zadania z matematyki. zdanie złożone

Wesoła gromadka przedszkolaków wyruszyła na wycieczkę do lasu. zdanie pojedyncze

Ćwiczenie

Na pewno nie pojadę rowerem, ponieważ mam zepsuty hamulec. Brat obiecuje naprawę, ale na obietnicach się kończy. Myślę, że będę musiała poprosić dziadka albo sama naprawię.

Mam dwie ręce, umiem czytać instrukcje, jestem pomysłowa, więc na pewno sobie poradzę.

Zapraszam w środę o godz. 11.45 na platformę Discord. Będziemy wykonywać ćwiczenia dotyczące zdania pojedynczego i złożonego.

Przygotuj ćwiczeniówkę.